

REŠEVANJE VARNOSTNE PROBLEMATIKE NA OBMOČJU PARKA TIVOLI V LJUBLJANI

Nika Oražem, Katja Premerl, Maša Kališek, Andreja Židan, Gorazd Meško in Katja Eman

Namen prispevka

Na območju mestnega parka Tivoli v Ljubljani se pojavljajo številni varnostni problemi, saj gre za območje, kjer se srečuje veliko ljudi z različnimi interesi. Namen prispevka je analizirati varnostno problematiko - identificirati izstopajoče dejavnike ogrožanja varnosti na območju parka Tivoli ter na podlagi le-teh oblikovati ukrepe za njihovo zmanjšanje in/ali odpravo.

Metode

Analizo smo opravili s pomočjo S.A.R.A. modela ter z analiziranjem javno dostopnih virov na spletu. Pri raziskavi smo sodelovali z Mestnim redarstvom občine Ljubljana.

Ugotovitve

Analiza dogajanja na območju parka je pokazala, da se tam nahajajo številni športni objekti. Zaradi njihove uporabnosti je poudarek na varnosti posebej pomemben, saj gre med drugim za številne športne rivalne med posameznimi klubi. V parku potekajo številne prireditve, ki se jih udeležujejo predvsem mladi, zato je tam mogoče zaznati vandalizem in pijančevanje na javnih mestih. Iz parka potekajo številne sprehajalne in rekreacijske poti na Rožnik, ki so slabo razsvetljene in tako povečujejo možnost za kriminaliteto. Kljub opozorilnim tablam, da morajo biti psi na vrvici, se nekateri tega ne držijo, zaradi česar prihaja do ugrizov in onesnaževanja z iztrebki.

Izvirnost prispevka in uporabnost rezultatov

Na območju parka Tivoli še ni bila izvedena takšna celostna analiza varnostnih problemov. Pomembno je tesno sodelovanje z Mestnim redarstvom, s katerim smo identificirali možne rešitve. Z rezultati raziskave lahko svoje delo izboljšajo tako predstavniki Mestnega redarstva kot Policije, koristijo pa lahko tudi prebivalcem bližnjega okoliša, s čimer se bo povečal občutek varnosti med njimi.

Ključne besede: park Tivoli, Ljubljana, Mestno redarstvo, varnostni problemi

1 UVOD

Park Tivoli je največji park v prestolnici Slovenije. Odprt je bil v začetku 19. stoletja, kasneje so ga dopolnjevali z različnimi objekti športno-sprostitvene narave. Park Tivoli je priljubljena destinacija za športne in druge prireditve ter druženje mladih ob večernih urah. Prav zaradi pogoste obiskanosti parka se tu pojavljajo različni varnostni problemi, ki jih bomo poskušali analizirati s pomočjo uslužbencev mestnega redarstva in predstaviti rešitve za dotične probleme.

Namen prispevka je analizirati varnostno problematiko - identificirati izstopajoče dejavnike ogrožanja varnosti na območju parka Tivoli ter na podlagi le-teh oblikovati ukrepe za njihovo zmanjšanje in/ali odpravo. Analizo bomo opravili s pomočjo S.A.R.A. modela ter z analiziranjem javno dostopnih virov na spletu. Pri raziskavi bomo sodelovali z Mestnim redarstvom občine Ljubljana.

V prvem delu se bomo osredotočili na promet v parku. Skušali bomo prikazati problematiko pretočnosti prometa v času prireditev in prenatrpanostjo parkirišč ter podali ustrezne rešitve. Izpostavili bomo tudi neustrezno postavitve cestnoprometnih znakov, ki onemogočajo kolesarjem vožnjo skozi park. V drugem delu prispevka so našteje kršitve javnega reda in miru. Predstavljen je tudi problem pijančevanja mladih. V nadaljevanju bomo opisali problematiko dogodkov, ki se vsakoletno dogajajo v parku. Prireditve, ki privabljajo množico ljudi, pripeljejo do različnih varnostnih ogrožanj, ki jih bomo poskušali prikazati s statističnimi podatki policije in mestnega redarstva. Osredotočili se bomo tudi na urejenost parka in s tem povezanim grafitiranjem. Na koncu bomo opredelili tudi probleme, ki se pojavljajo predvsem med obiskovalci parka in sprehajalci psov in s tem povezane prekrške.

Pri izdelavi prispevka si bomo pomagali s slovensko zakonodajo ter jo v naštetih poglavjih primerjali z dejanskim stanjem na območju Tivolija. V zaključku bomo podali možne rešitve za dotične probleme, ki bi izboljšali varnostno stanje v parku in tako vplivali na boljše počutje obiskovalcev prireditev in sprehajalcev parka.

2 REŠEVANJE VARNOSTNE PROBLEMATIKE NA OBMOČJU PARKA TIVOLI

2.1 Promet

Ob lepih dneh je v parku Tivoli veliko obiskovalcev, zato problem predstavlja premalo parkirnih mest.

Obiskovalci svoja vozila parkirajo kar na pločniku ali travnati površini. Parkiranje na pločniku pa otežuje hojo predvsem staršem z otroki in vozički ter starejšim in invalidnim obiskovalcem. Poleg tega parkiranje na travnatih površinah uničuje rastje in gozdno podrast. Mestno redarstvo mora zato zagotoviti ustrezne kazni. Rešitev tega problema bi bila izgradnja dodatnih parkirišč, ki bi bila po možnosti tudi brezplačna.

V času prireditev je povečan promet in s tem tudi pretočnost. Policisti in redarji ta problem rešujejo s fizičnim usmerjanjem. V tem času so zaznane tudi kršitve povezane s parkiranjem motornih vozil, zato preusmerjajo voznike na druge lokacije za parkiranje. Tovrstnih kršitev je bilo v letih 2013 in 2014 20 (Policija, 2014).

V Grafu 1 so prikazane ugotovljene kršitve cestno prometnih predpisov v letih 2012 in 2013, ki jih je obravnavala slovenska policija (Policija, 2014).

Graf 1: Ugotovljene kršitve cestno prometnih predpisov v letih 2012 in 2013

Hujših prometnih nesreč na območju parka Tivoli ni bilo obravnavanih, zabeležili so le manjše število prometnih nesreč s pobegom (na parkiranih vozilih) ter prometnih nesreč prve kategorije (tri prometne nesreče v letu 2012 in dve prometni nesreči v letu 2013) (Policija, 2014).

Velik problem predstavlja tudi znak »prepovedan promet v obeh smereh«. Omenjen znak označuje cesto oziroma del ceste na katerem je prepovedan promet za vsa vozila v obeh smereh (Pravilnik o prometni signalizaciji in prometni opremi na javnih cestah, 2000). Znak začne veljati pri robu parka Tivoli od Ceste v Rožno dolino do parkirišča pri kopališču Tivoli. Mestno redarstvo (v nadaljevanju MR) največ svojega dela opravlja z avtomobilom oziroma s kolesom, zato ta znak predstavlja velik problem tudi za njih. Znak namreč pomeni tudi prepoved vožnje s kolesom. Po besedah mestnega redarja bi bilo nesmiselno izrekat

kazni za neupoštevanje znaka, saj se tudi redarji sami tukaj vozijo s kolesom. Za njihovo lažje in bolj optimalno opravljanje dela bi bila tukaj nujno potrebna tudi dopolnilna tabla oziroma zamenjava table v tablo, ki označuje območje dovoljeno samo za pešce, kar bi omogočilo tudi vožnjo s kolesom. Poleg tega pa tabla, ki prepoveduje vožnjo s kolesom predstavlja tudi velik problem obiskovalcem mestnega parka ter občanom, ki mestni park prečkajo. Mestna občina Ljubljana (v nadaljevanju MOL) je namreč dobila že veliko pobud in pritožb, da bi table umaknili, vendar pa le te ostajajo nerešene. Območje Tivolija naj bi že sedaj prečkalo preveliko število kolesarjev, zamenjava oziroma umik table pa bi pripeljala le do še večjega števila le-teh, kar pa bi posledično pomenilo tudi večjo možnost nesreč in medsebojnih konfliktov med kolesarji ter pešci (Jesenšek, 2013). Ugotovili smo, da bi bila zato najboljša rešitev izgradnja oziroma označitev kolesarske poti na tem delu, ki je za to dovolj širok oziroma bi ga lahko za izgradnjo kolesarske poti tudi razširili. Menimo, da bi kolesarska pot rešila problem prehitrih in nestrpnih kolesarjev ter omogočila tudi lažji dostop do problematičnih točk Mestnim redarjem.

2.2 Motenje javnega reda in miru

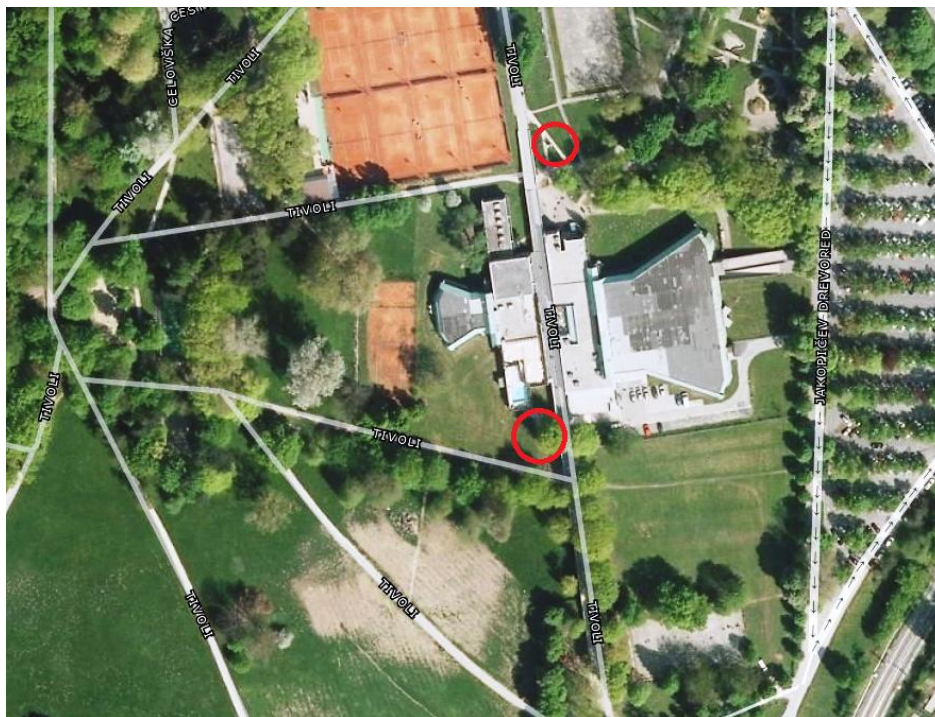
Na območju, prikazanem na spodnji sliki, je po besedah MR največja prisotnost vandalizma. Vandalizem lahko opredelimo kot namerno poškodovanje, prevrnitev, odstranitev ali drugačno v nasprotju z namenom uporabe ravnanje s spominskimi obeležji in z objekti javne infrastrukture, kot so: komunalna infrastruktura, javna razsvetljava, cestnoprometni znaki, priprave in naprave na rekreativnih površinah, igrala na otroških površinah in podobne javne naprave (Zakon o varstvu javnega reda in miru, 2006). Prav zaradi uničevanja igral pred bazenom Tivoli se le teh ne splača obnoviti. Vandalizem se kaznuje z denarno kaznijo (Zakon o varstvu javnega reda in miru, 2006).

V parku so predvsem zaradi pijančevanja mladih prisotni tudi pretepi ter nasilno in žaljivo vedenje, ki lahko povzroči občutke strahu, ponižanosti in prizadetosti. S strani obiskovalcev parka je zaznano pa je tudi spolno občevanje in ekshibicionizem v parku, kar povzroča zgražanje in vznemirjanje ljudi. Tako vedenje se zato prav tako kaznuje. Poleg tega je v podhodih prisotno tudi beračenje. Beračenje se kaznuje v primeru, da oseba to počne na vsiljiv ali žaljiv način (Zakon o varstvu javnega reda in miru, 2006).

Na območju parka Tivoli je bilo v letu 2012 zabeleženih 25, v letu 2013 pa 18 kršitev Zakona o varstvu javnega reda in miru. V letu 2013 je bilo obravnavanih več kaznivih dejanj poškodovanja tuje stvari (poškodbe vozil na parkirnih prostorih), vlom v parkirni avtomat, pet vlomov v osebna vozila, 21 tatvin, dva ropi, dve zatajitvi, ena lahka telesna poškodba in enkrat povzročitev splošne nevarnosti (Policija, 2014).

Za odpravo teh problemov bi bila po našem mnenju ključnega pomena postavitev boljše in številčnejše

razsvetljave ter dobro sodelovanje MR in Policije.

Slika 2: Proučevano območje, kjer pride do največ kršitev motenja javnega reda in miru

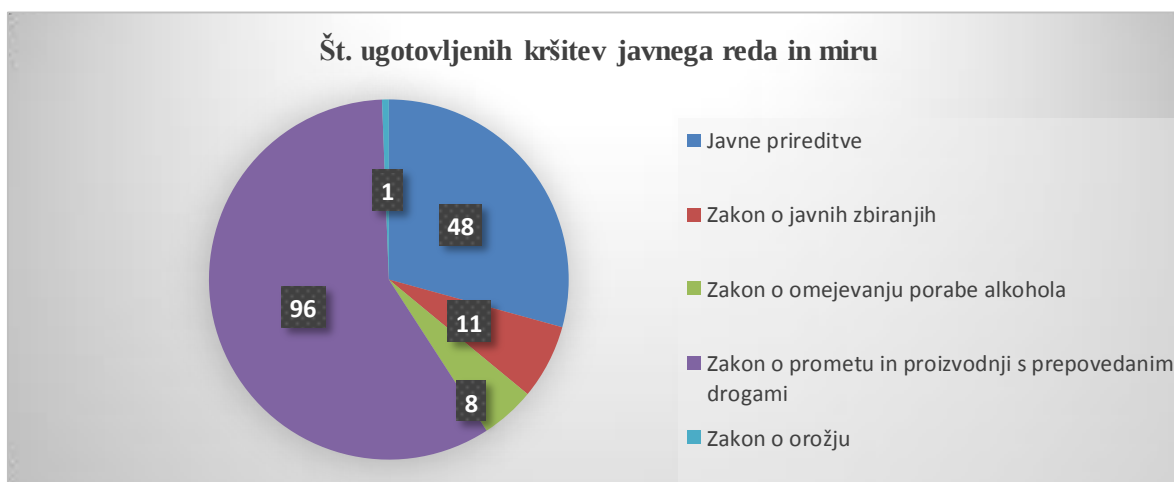
2.3 Prireditve

Področje prireditev na območju parka Tivoli bomo najprej pregledali s pomočjo slovenske zakonodaje.

4. člen Zakona o javnih zbiranjih (v nadaljevanju ZJZ) (2011) opredeljuje javne prireditve kot »vsako organizirano zbiranje oseb zaradi izvajanja kulturne, športne, zabavne, izobraževalne, verske ali druge aktivnosti tako, da je udeležba brezpogojno ali pod določenimi pogoji dovoljena vsakomur« (ZJZ, 2011). Tretji del ZJZ (2011) govori o zagotavljanju reda na shodu oziroma na prireditvi. Za slednjega je odgovoren vodja projekta, ki je pri tem dolžan sodelovati s policijo. Za vzdrževanje reda skrbijo reditelji, ki pa pri tem ne smejo uporabljati orožja ali drugih prisilnih sredstev. V primeru, da rediteljsko službo zagotavlja subjekt, ki opravlja dejavnost varovanja javnih zbiranj, smejo varnostniki izvajati tudi druge ukrepe, ki jih določa Zakon o zasebnem varovanju (v nadaljevanju ZzasV) (2011). ZZasV kot ukrepe varnostnika določa opozorilo, ustno odredbo, ugotavljanje istovetnosti, površinski pregled, preprečitev vstopa oziroma izstopa iz varovanega območja, zadržanje osebe, uporabo fizične sile ter uporabo sredstev za vklepanje in vezanje (ZZasV, 2011).

Park Tivoli je središče številnih prireditev za otroke (na primer Lunin festival), mlade (Žur z razlogom, Škisova tržnica), aktivne prebivalce (številni teki) in vse tiste, ki iščejo razvedrilo. Hala Tivoli je prostor, kjer se odvijajo mnogi športni derbiji ter glasbeni in drugi nastopi. Vsi ti dogodki na to območje privabljajo množico ljudi, kar lahko pripelje do določenih varnostnih ogrožanj. Po besedah mestnih redarjev problem predstavljajo predvsem prireditve za mlade, saj se ti pred prireditvami zbirajo v določenih delih parka, tam popivajo, za seboj pa pustijo ogromno steklenic, plastenkov in drugih odpadkov. Slednji postanejo problematični naslednji dan, ko ljudje v park na sprehod pripeljejo pse, ki se tako lahko porežejo na razbitih steklenicah.

Po mnenju policistov na območju parka Tivoli izstopajo varnostni problemi v zvezi z javnimi prireditvami. Najbolj odmevna prireditev je Žur z razlogom, konec meseca avgusta, na kateri je ugotovljenih največ kršitev po Zakonu o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami (2000) in manjše številke kršitev po Zakonu o varstvu javnega reda in miru (2006) ter Zakonu o omejevanju porabe alkohola (2003). V spodnjem grafikonu so prikazani podatki o kršitvah javnega reda in miru na območju parka Tivoli v letu 2013 (Policija, 2014).

Graf 2: Število ugotovljenih kršitev javnega reda in miru

Po ZJZ (2011) naj bi red na tovrstnih prireditvah zagotavljali reditelji. V današnjih časih njihovo vlogo prevzemajo zasebne varnostne službe, ki se ukvarjajo s tem, poleg tega pa imajo varnostniki možnost uporabe določenih ukrepov, česar reditelji nimajo. Varnostnikom na pomoč v določenih primerih priskočijo mestno redarstvo in/ali policija.

2.4 Grafitiranje

Grafitiranje bi lahko opredelili kot prekršek po Zakonu o prekršku (v nadaljevanju ZP) (2011), torej kot »dejanje, ki pomeni kršitev zakona, uredbe vlade, odloka samouprave, lokalne skupnosti« (ZP, 2011) ali kot kaznivo dejanje po Kazenskem zakoniku (v nadaljevanju KZ), torej kot kaznivo dejanje poškodovanja tuje stvari, saj gre pri tem za uničenje, poškodovanje tuje stvari (KZ, 2012).

Grafitiranje v parku Tivoli je problem predvsem v podhodu pri Moderni galeriji, ki predstavlja povezavo mestnega središča s parkom Tivoli. Podhod je tudi sicer prostor, kjer se zadržujejo brezdomci, občasno ulični glasbeniki, predvsem pa je bil že večkrat tarča različnih oblik vandalizma (največkrat gre za grafitiranje).

Podhod je bil leta 2009 obnovljen. Izvedeno je bilo fino peskanje betonskih vertikalnih površin in stropov, kot rešitev problematike grafitiranja pa je bila nameščena antigrafitna zaščita vertikalnih speskanih površin (Vandalizem v podhodu Tivoli pri Moderni galeriji, 2009).

Slika 3: Podhod, v katerem je bilo pred leti največ grafitov

Vendar pa niti antigrafitna zaščita ni ustavila grafitarjev, saj so se kmalu po obnovitvi spet pojavili vandalski napisi. Poleg tega so grafitarji (oziroma v tem primeru bolj rečeno vandali) balone, napolnjene z barvo, metali v steno in mrežo, kar posledično še podraži povrnitev v prejšnje stanje. Potrebno je namreč demontirati antigrafitne zaščite, očistiti steno za njimi in nato še samo mrežo oziroma zaščito (Vandalizem v podhodu Tivoli pri Moderni galeriji, 2009).

Čeprav ZP (2011) kot kazen za prekršek sicer določa globo, opomin in podobno, pa teh storilcev največkrat ne odkrijejo, zaradi česar pade plačilo stroškov vrnitve v prvotno stanje na breme Mestne občine Ljubljana in s tem njenih prebivalcev.

2.5 Problematika, povezana s psi

Park Tivoli je zaradi številnih sprehajalnih poti priljubljen za sprehajalce psov. Neupoštevanje pravil lastnikov psov pa privede do številnih varnostnih problemov, kot so npr. onesnaževanje z iztrebki, neprivezani psi in ugrizi psov. Navedeni problemi lahko predstavljajo prekrške. Če lastnik psa ne pobere iztrebkov za svojim psom in s tem povzroči umazanijo na sprehajalnih poteh ali travnatih površinah, je lahko za to kaznovan.

MOL je leta 2009 sprejela Odlok o urejanju in čiščenju občinskih cest in javnih zelenih površin (v nadaljevanju odlok). V 3. členu odloka so opredeljene javne zelene površine, v katere spadajo javni parki. Park Tivoli je javni park in s tem tudi javna zelena površina. Za lastnike psov je v odloku pomembno peto poglavje z naslovom Pravice in obveznosti uporabnikov, predvsem pa 18. člen, v katerem je zapisano: »skrbnik psa in konja mora imeti pri sebi vrečke ali drugo opremo za odstranitev iztrebkov, ki jih mora takoj odstraniti v primeru onesnaženja občinske ceste ali javne zelene površine«. V primeru kršitve tega člena, se lahko skrbnika psa kaznuje z globo 40 evrov, kar je zapisano v 32. členu odloka (Odlok o urejanju in čiščenju občinskih cest in javnih zelenih površin, 2009).

Razpon globe za nepobrane iztrebke določa ZP, končno višino zneska pa določi občina sama. Globe izrekajo občinski inšpektorji in redarji. Inšpektorjev in redarjev naj bi bilo premalo, da bi lahko dosledno opravljali svoje delo. Onesnaževanje lahko zmanjšamo z večjim izobraževanjem skrbnikov psov (VIDEO: Pobirajte pasje iztrebke, 2009).

Psi morajo biti v parku Tivoli privezani. To določa 11. člen odloka, v katerem je zapisano, da je na javnih zelenih površinah prepovedano voditi pse brez povodca. V tem členu je določeno tudi, da je prepovedano voditi pse na mesta, kjer je znak za prepoved. Posameznika, ki krši zgoraj navedena pravila, se lahko kaznuje z globo 50 evrov, kar je določeno v 25. členu odloka (Odlok o urejanju in čiščenju občinskih cest in javnih zelenih površin, 2009).

Na problematiko neprivezanih psov se nanaša tudi Zakon o zaščiti živali (v nadaljevanju ZZZiv). Ta v 11. členu določa, da mora skrbnik psa na javnem mestu zagotoviti fizično varstvo psa in sicer tako, da je pes na povodcu. Kršitelju sicer grozi globa od 200 do 400 evrov, kar je določeno v 46. a členu v zadnjem odstavku (Zakon o zaščiti živali, 2007).

V preteklem letu je bilo poslanih nekaj pisnih pritožb občanov, ki se nanašajo na sprehajanje psov brez fizičnega varstva, zato so policisti skupaj z MR MOL poostri nadzor nad skrbniki psov. V spodnjem grafikonu je prikazano število kršitev ZZZiv v letih 2012 in 2013 na območju parka Tivoli (Policija, 2014).

Graf 3: Število kršitev ZZZiv v letih 2012 in 2013

Po podatkih Uprave RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (v nadaljevanju UVHVVR) največji problem predstavljajo spuščeni psi. Tveganje za ugrize je toliko večje, če psi niso privezani. Na UVHVVR beležijo podatke o ugrizih. V Ljubljani je bilo v centralnem registru psov v letu 2012 zabeleženih 99 pasjih ugrizov, lani do meseca julija pa 56 ugrizov (V Sloveniji živi skoraj četrt milijona psov, 2013).

V sodelovanju z redarji MOL smo v parku Tivoli opravili analizo glede varnostne problematike v povezavi s psi. Ugotovili smo, da so v parku Tivoli postavljena posebno ograjena pasja stranišča, ki so videti kot peskovnih z leseno ogrado. Problem smo zaznali, ker v bližini pasjih stranišč ni niti enega smetnjaka, v katerega bi lahko lastniki psov odvrgli vrečko z iztrebkom, zato se le te zbirajo kar v pasjem stranišču. Kot problematično smo zaznali tudi očitno premajhno število smetnjakov skozi celotno območje Tivolija. Lastnik psa mora vrečko z iztrebkom nositi kar nekaj časa, da pride do prvega smetnjaka, kar nekatere lastnike odvrne od pobiranja iztrebkov za svojimi psi.

Pri sprehodu skozi park Tivoli smo opazili le eno tablo, ki opozarja na to, da morajo biti psi na vrvici, kar je očitno premalo, da bi jo videla večina sprehajalcev psov.

Vodja četrtnega okoliša Ljubljana nam je povedal, da v preteklih dveh letih mestni redarji niso izrekli globe za nepobrane pasje iztrebke ali za neprivezanega psa, lastnike so zgolj opozarjali.

3 ZAKLJUČNA RAZPRAVA

Pri pisanju prispevka smo ugotovili, da se na območju Tivolija pojavlja mnogo varnostnih problemov. Prihaja do izvršitev kaznivih dejanj in prekrškov, ki so sankcionirani s strani mestnega redarstva in policije.

Pri opazovanju in analizi prometne problematike smo ugotovili, da je v parku premalo parkirnih mest, zato

je tudi pretočnost prometa med prireditvami slaba. Poleg tega večkrat pride do prometnih nesreč, ki se končajo s pobegom storilca. Potrebna bi bila izgradnja večjega parkirišča, ki bi obiskovalcem prireditev in parka omogočala brezplačno parkiranje. Kot problem smo navedli tudi prečkanje parka s kolesom, saj v parku ni dovolj tabel, ki bi označevale, da je vožnja s kolesom prepovedana. Potrebna bi bila postavitev dopolnilnih tabel. Ocenjujemo, da je prepoved vožnje s kolesom skozi park nesmiselna, saj bi s tem lahko povečali pretočnost prometa v času prireditev in olajšali delo redarjem pri zagotavljanju varnosti na opazovanem območju.

V parku prihaja tudi do vandalizma in motenja javnega reda in miru. O tem priča predvsem uničevanje otroških igralskih oprem, ki jih občina zaradi prevelikih stroškov ne popravlja. V letih 2012 in 2013 je skupno prišlo do 43 kršitev javnega reda in miru. Po podatkih naj bi prihajalo tudi do vlomov v vozila, tatvin in ropov, lahkih telesnih poškodb in povzročitve splošne nevarnosti. Zaznali smo tudi pojav beračenja, ki je problematično v primerih, ko je žaljivo ali vsiljivo. Največ beračenja se pojavlja v podhodu pri Moderni galeriji, kjer pa je v zadnjih letih prišlo do problema grafitiranja. Čeprav je bila postavljena antigrafitna zaščita vertikalnih spleskanih površin, to ni zaustavilo grafitiranj pri uničevanju omenjenih površin.

Praviloma naj bi varnost na prireditvah zagotavljali reditelji, vendar njihovo vlogo vedno večkrat prevzemajo zasebne varnostne službe in njihovi varnostniki, ki jih občasno priskočijo na pomoč redarji ali policisti. Poleg tega se na tem mestu pojavlja tudi problem onesnaževanja, saj je po športnih dogodkih na preiskanem območju veliko različnih odpadkov in steklenic alkoholnih pijač.

Pri problematiki, povezani s psi, smo ugotovili, da skrbniki psov ne počistijo za svojimi ljubljenci in tako prispevajo k onesnaževanju parka. Pogosto prihaja tudi do nepotrebnih ugrizov, saj psi niso privezani. Kot rešitev naštetih problemov smo navedli večje izobraževanje lastnikov psov o njihovi vzgoji in skrbi za njih. Poleg tega smo ugotovili tudi, da v parku primanjkuje smetnjakov, kamor bi lastniki in skrbniki psov lahko odlagali vrečke z iztrebki.

Če bi želeli v parku doseči višjo stopnjo varnostni in tako prispevati k boljšemu počutju obiskovalcev, bi bilo potrebno razmisliti o problemih in njihovih rešitvah, ki smo jih opisali v prispevku. Potrebno bi bilo sodelovanje policije in mestnega redarstva z občino, saj bi jim tudi ti lahko pomagali pri urejanju parka in nižanju stopnje kriminalitete.

LITERATURA

Jesenšek, M. (4. 7. 2013). Kolesarjenje skozi Tivoli še vedno prepovedano. *Delo.si*. Pridobljeno na <http://www.delo.si/novice/ljubljana/kolesarjenje-skozi-tivoli-se-vedno-prepovedano.html>

Kazenski zakonik – uradno prečiščeno besedilo (KZ-1-UPB2). (2012). *Uradni list RS*, (50/2012).

Odlok o urejanju in čiščenju občinskih cest in javnih zelenih površin. (2009). *Uradni list RS*, (11/2009).

Policija. (2014). Kriminaliteta – statistika. Statistični podatki za leto 2012 in 2013. Ljubljana: GPU.

Pravilnik o prometni signalizaciji in prometni opremi na javnih cestah. (2000). *Uradni list RS*, (46/00).

Projekti MOL. (2009). *Podhod Tivoli*. Pridobljeno na <http://ljublanski.projekti.si/podhod-tivoli-900702.aspx>

V Sloveniji živi skoraj četrto milijono psov. (20. 7. 2013). *Siol.net*. Pridobljeno na http://www.siol.net/novice/slovenija/2013/07/v_sloveniji_zivi_skoraj_cetrto_milijona_psov.aspx

Vandalizem v podhodu Tivoli pri Moderni galeriji. (14. 9. 2009). *Ljubljana.si*. Pridobljeno na <http://www.ljubljana.si/si/mol/novice/13859/detail.html>

VIDEO: Pobirajte pasje iztrebke. (12. 6. 2009). *Delo.si*. Pridobljeno na <http://www.delo.si/clanek/82511>

Zakon o javnih zbiranjih – uradno prečiščeno besedilo (ZJZ-UPB5). 2011. *Uradni list RS*, (64/2011).

Zakon o prekrških – uradno prečiščeno besedilo (ZP-1-UPB8). (2011). *Uradni list RS*, (29/2011).

Zakon o varstvu javnega reda in miru. (2006). *Uradni list RS*, (70/06).

Zakon o zaščiti živali - uradno prečiščeno besedilo (ZZZiv-UPB2). (2007). *Uradni list RS*, (43/07).

Zakon o zasebnem varovanju (ZZasV-1). (2011). *Uradni list RS*, (17/11).